

МЕТОДОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ «ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗВО (ДОСВІД СИЛ ТРО)

Ворона П. В., Кононенко М. М.

ВСТУП

В умовах широкомасштабної збройної агресії з боку РФ проти нашої держави, потрібні такі військові частини (підрозділи), які спроможні виконувати завдання із захисту держави в умовах чисельно переважаючого ворога, активного та агресивного негативного інформаційно-психологічного впливу противника на громадян України з метою деморалізації.

Виходячи із зазначеного, особливої актуальності набули системні та структурні зміни в організації та підходах підготовки населення до національного спротиву, зокрема запровадження для всіх студентів денного навчання закладів вищої освіти (ЗВО) навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка».

Програма базової загальновійськової підготовки (БЗВП) призначена для підготовки осіб, придатних до військової служби за призовом під час мобілізації на особливий період та прийнятих на військову службу за контрактом, які не проходили військову службу або/та мають перерву у військовій службі більше п'яти років. Метою підготовки є набуття ними первинних знань, навичок і умінь, необхідних для виконання обов'язків та отримання найпоширенішої військово-облікової спеціальності (ВОС-100) «стрілець». Також в програмі зосереджено увагу на психологічній готовності особового складу до ведення бойових дій.

Саме тому 18 травня в Україні набули чинності зміни в законі України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Згідно нього, з 1 вересня 2025 року запроваджується базова загальна військова підготовка (БЗВП) у ЗВО – як окрема навчальна дисципліна, що включається до навчальних планів закладів вищої освіти (ЗВО) всіх форм власності¹.

Водночас без проходження БЗВП буде неможливо влаштуватися на роботу на державну службу, зокрема органи державного управління та місцевого самоврядування, в Національну поліцію, прокуратуру та інші органи влади. Ця норма почне діяти з 1 вересня 2026 року, тому з 2025

---

¹Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію. Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.

року у всіх українських університетах буде впроваджена БЗВП, яка буде обов'язковою для студентів чоловічої статті. БЗВП включатиметься до навчальних планів вищів усіх форм власності, як окрема навчальна дисципліна. Підготовка буде проводитися з метою здобуття громадянами військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. До проведення БЗВП можуть залучатися громадські організації (ГО) та об'єднання, у тому числі ГО ветеранів війни. Студенти жіночої статі зможуть проходити БЗВП добровільно. Від проходження базової підготовки у ЗВО всіх форм власності будуть звільнені студенти, які за станом здоров'я визнані непридатними до військової служби. Тому питання організації БЗВП в ЗВО є досить актуальним і потребуватиме системного поєднання двох форм навчання: дистанційної і очної. Очна форма особливо буде нагальна при проведенні практичних занять (вогнева, інженерна, тактична підготовка то що). Для налагодження цього процесу необхідно використовувати досвід навчальних центрів та військових ЗВО по проведенні БЗВП. Ми поставили за мету дослідження особливостей організації та використання дистанційного контенту у процесу курсової підготовки в Силах ТрО ЗСУ на перспективи використання їх досвіду в національних ЗВО.

1. Особливості використання контенту дистанційного навчання в Силах ТрО ЗСУ

Є досить поширеними дискусії з приводу ефективності застосування та доцільності використання онлайн та офлайн-форматів для навчання. Це досить таки поширене питання, яке часто постає перед кожним українським студентом. Особливо, коли він проходить навчальну курсову підготовку. Онлайн-навчання (*дистанційне навчання*) стало більш популярним в останні роки завдяки технологічним досягненням та певним особливостям життя пов'язаним з епідемією коронавірусу, а в Україні – особливо із загарбницькою війною, розв'язаною російською федерацією, коли навчатись в приміщеннях шкіл та ЗВО через обстріли та бомбардування стало дуже небезпечно. Однак, навіть якщо віртуальне навчання покращує залучення і доступність, воно не завжди є найкращим варіантом, особливо для деяких професій, яким можна навчити лише за допомогою практичних демонстрацій та фізичної присутності (медицина, спортивні галузі, ветеринарія, військова справа то що). Вважається, що онлайн навчання не зможе ніколи повністю замінити очне навчання в таких випадках, як практичне навчання медиків і парамедиків, військових інженерів (мінерів), вогнева

підготовка та багато ін. Але онлайн навчання, наприклад, на програміста нині дуже популярне й ефективне.

Система дистанційного навчання у ЗСУ – підсистема військової освіти, що є сукупністю взаємодіючих з метою організації та здійснення дистанційного навчального процесу в єдиному інформаційно-освітньому середовищі адміністративного персоналу, відділів дистанційної освіти, слухачів, які навчаються за дистанційною формою навчання або з використанням технологій дистанційного навчання та науково-педагогічних працівників.

До речі, серед «плюсів» дистанційного навчання виокремлюють наступне:

- Можна вчитися будь де, лише б був доступ до *Інтернету* й ніхто не заважав фізично (лемент, розваги поряд тощо). Крім того можна не гаяти час на дорогу до житла, до закладів харчування.

- Є можливість навчатися в комфортному темпі, адже онлайн-записи зберігаються і все можна повторно проглядати. Тут є лише питання мотивації.

- Якщо людина-інтроверт, то в такому варіанті навчання навчатися легше. Навіть не обов'язково користуватися веб-камерою для розмови з викладачем та з аудиторією під час семінарів чи конференцій.

Світова практика підготовки військових кадрів засвідчує поширений досвід вдалого поєднання двох форм навчання: дистанційного і очного. Наприклад: використання дистанційного навчального контенту в системі підготовки військових країн Західної Європи, рейнджерів у США та інших країнах в цілому².

В Україні в ЗСУ дистанційна освіта досить давно використовується у Військовому інституті телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут³ та Університеті оборони де діє Науковий центр дистанційного навчання Національного університету оборони України, що займається реалізацією моделі безперервного навчання шляхом задоволення потреб споживачів у якісних освітніх послугах з використанням технологій дистанційного навчання в межах єдиного інформаційного простору дистанційного навчання ЗСУ. Він має місію:

- «– створення єдиного інформаційного простору дистанційного навчання ЗСУ;

- формування нових можливостей для оновлення змісту навчання та методів викладання дисциплін і поширення знань;

---

² Підручник рейнджера. «Не для слабких або легкодухих». SH 21-76 Армія США. Учбова бригада рейнджерів Піхотна школа Армії США Форт Беннінг, Джорджія.

³ Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут. URL: <https://mitit.mil.gov.ua/institute>

– розширення доступу до навчальних ресурсів, реалізація можливості навчання без обмежень за просторовою та часовою ознаками, з мінімальним відривом від виконання професійних обов’язків⁴.

До функцій центру належить:

– «здійснення наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності щодо впровадження дистанційного навчання;

– забезпечення умов для організації дистанційного освітнього процесу з військовими фахівцями ЗСУ та державними службовцями структурних підрозділів Міністерства оборони України, ГШ ЗСУ, інших складових сектору безпеки і оборони, які залучаються до виконання завдань в інтересах національної безпеки та оборони в умовах мирного часу та в особливий період (далі – слухачі);

– удосконалення, за рахунок технологій дистанційного навчання, змісту навчання слухачів з урахуванням змін структури ЗСУ, характеру та умов виконання покладених на них завдань, досвіду застосування військ (сил) у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, локальних війнах та збройних конфліктах;

– участь у заходах міжнародного співробітництва, розробленні ресурсів дистанційного навчання у складі міжнародних груп та здійснення аналізу міжнародних видань з питань використання дистанційного навчання;

– забезпечення підвищення кваліфікації та професійного рівня наукових та науково-педагогічних працівників;

– розроблення (участь у розробці) та здійснення експертизи проектів законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, міжнародних договорів, наказів Міністра оборони України за профілем діяльності центру;

– здійснення у межах своєї компетенції підготовки інформаційних, довідкових та аналітичних матеріалів та надання консультативної і практичної допомоги при вирішенні питань, що належать до компетенції центру»⁵.

Такі центри можуть бути створені при кожному ЗВО і завдяки впровадженню системи дистанційного навчання сприяти навчанню студентів. До речі, задля цього Науковий центр дистанційного навчання Національного університету оборони України постійно проводить 8 місячні курси «Підвищення кваліфікації науково-педагогічних та наукових працівників з питань організації та використання технологій

---

⁴ Науковий центр дистанційного навчання Національного університету оборони України URL:<https://adl.nuou.org.ua/>

⁵ Науковий центр дистанційного навчання Національного університету оборони України URL:<https://adl.nuou.org.ua/>

дистанційного навчання у Збройних Силах України (дистанційний курс)». Курс призначений для підготовки посадових осіб науково-педагогічних та наукових працівників вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти з метою вивчення основ організації освітнього процесу у системі військової освіти із використанням технологій дистанційного навчання і формування у слухачів умінь і навичок щодо ефективного поєднання електронних засобів навчання із інноваційними педагогічними методиками і технологіями при реалізації заходів підготовки військових фахівців із використанням технологій дистанційного навчання. Звичайно, що така практика використання дистанційного контенту в навчальному процесі військових останнім часом набула значного поширення і сам процес удосконалюється. Використання цього досвіду військових ЗВО з БЗВП – дуже актуально для викладацького складу цивільних ЗВО при її впровадженні, як окремої навчальної дисципліни.

2. Організація дистанційного навчального процесу на прикладі навчального підрозділу навчального Центру Сил ТрО ЗСУ

Особливості організації дистанційного навчального процесу розглянемо на прикладі одного з відділень організації дистанційного навчання військової частини, яке є складовою навчального процесу (навчального центру – НЦ) і призначене для управління дистанційним навчально-виховним процесом, підвищенням кваліфікації, організації його всебічного забезпечення та життєдіяльності підпорядкованих навчальних підрозділів.

У складі НЦ відділення організації дистанційного навчання проводить військову освітню діяльність, яка спрямована на формування у рекрутів, сержантського складу, молодших офіцерів, офіцерів штабів батальйонів потрібного рівня знань, умінь, навичок, фахової майстерності, фізичних та психологічних якостей, необхідних для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю), з метою реалізації потреб військових частин (підрозділів) ТрО ЗСУ. Відділення організації дистанційного навчання у військовій частині допомагає проводити базу загальну військову підготовку та початкову загальну військову підготовку серед цивільного населення через запроваджені онлайн-курси. Тому, основною метою діяльності відділення організації дистанційного навчання НЦ є забезпечення належних умов, необхідних для оволодіння військовослужбовцями знаннями, уміннями і навичками у відповідній військово-професійній діяльності, розвиток компетенцій та професіоналізму, виховання загальної і військово-професійної культури, необхідних для виконання своїх службових обов'язків у дистанційному режимі.

Окрім того, основними напрямками у роботі відділення організації дистанційного навчання військової частини є :

- організація дистанційної форми навчально-виховного процесу, обрання форм та методів дистанційного навчання;
- узагальнення та впровадження передового бойового військового досвіду в підготовку здобувачів військової освіти;
- навчально-виховна та методична робота, організація підвищення кваліфікації викладацького та інструкторського складу;
- організація індивідуальної (самостійної) підготовки офіцерів та сержантів (солдатів) постійного складу, підвищення їх рівня навченості для виконання своїх службових обов'язків;
- забезпечення належної якості професійного навчання та виховання курсантів;
- морально-психологічне забезпечення курсантів, організація національно-патріотичного виховання та підвищення психологічної стійкості (витривалості);
- належне утримання та удосконалення навчальної матеріально-технічної бази, озброєння (зброї) та військової техніки, навчально-тренувальних засобів для забезпечення якісної підготовки курсантів;
- всебічне забезпечення дистанційного навчального процесу.

З огляду на основні напрямки роботи відділення організації дистанційного навчання, вони можуть стати тотожними для кожного навчального підрозділу ЗВО з проведення БЗВП. Серед головних завдань відділення організації дистанційного навчання військової частини є організація дистанційного навчально-виховного процесу, який забезпечує якісну підготовку (перепідготовку) військовослужбовців за певними напрямками, включаючи :

- індивідуальну (самостійну) підготовку офіцерів, сержантів (солдатів), постійного складу, рекрутів;
- підвищення методичного та професійного рівня підготовки інструкторсько-викладацького складу у дистанційному режимі;
- вивчення, узагальнення та впровадження бойового досвіду, набутого підрозділами ТрО у ході виконання бойових завдань та передового досвіду підрозділів країн-партнерів НАТО;
- підготовку інструкторського складу базового рівня (для оволодіння БЗВП);
- впровадження системи дистанційного навчання в процесі підготовки військовослужбовців та підготовку особового складу підрозділів ТрО ЗС України під час проведення заходів бойового злагодження в процесі відновлення боєздатності;
- всебічне забезпечення заходів навчального процесу та повсякденної діяльності.

Всі ці завдання фактично чітко відповідають підрозділу БЗВП, які мають бути створені у ЗВО.

У начальних військових частинах дистанційне навчання ще здійснюється на дистанційних Курсах фахового спрямування як самостійно так і в навчальних групах. *Мета* таких курсів – надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних ІКТ за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти за програмами підготовки та перепідготовки військовослужбовців, а *завдання* – надання військовослужбовцям максимальної можливості отримати необхідні військові знання і навички, підвищення військової кваліфікації та перепідготовки у відповідності до потреб Сил ТрО ЗСУ та відповідно до їх здібностей. У процесі підготовки навчального контенту велика увага приділяється кейсам бойового досвіду в ході російсько-української війни, посиленому національно-патріотичному вихованню, використанню емоційного підходу до викладу навчального матеріалу⁶.

Під час організації проведення навчання БЗВП за сприяння і з допомогою місцевих держадміністрацій (*військових адміністрацій*), органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій та об'єднань, у тому числі громадських об'єднань ветеранів війни, можливе проведення додаткових занять з метою набуття навичок ведення вогню із стрілецької зброї на сертифікованих стрільбищах, у тирах та на інтерактивних тренажерах з дотриманням правил безпеки під час поводження із зброєю та боєприпасами.

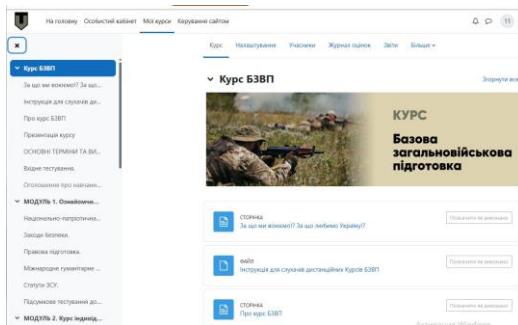
Всі дистанційні курси Сил ТрО ЗСУ концентровано розміщуються на сайті «Готові до спротиву» (*sprotyvg7.com.ua*)⁷. Візія цього навчального контенту: підготовка громадян України до протидії воєнним загрозам, а також надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій.

Цей інформаційний ресурс створений управлінням підготовки (G7) штабу Командування Сил ТрО ЗСУ та призначений для надання громадянам первинних (*базових*) знань у військовій справі, необхідних для захисту країни і стійкого опору агресору незалежно від політичних та інших вподобань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання. Тому ним бажано максимально користуватись при організації навчального процесу з БЗВП у ЗВО України, окрім того – через навчальний Центр можна отримувати доступ до більшості навчальних матеріалів (*логін-пароль*) крім тих, що мають службовий або секретний характер (рис. 1, 2).

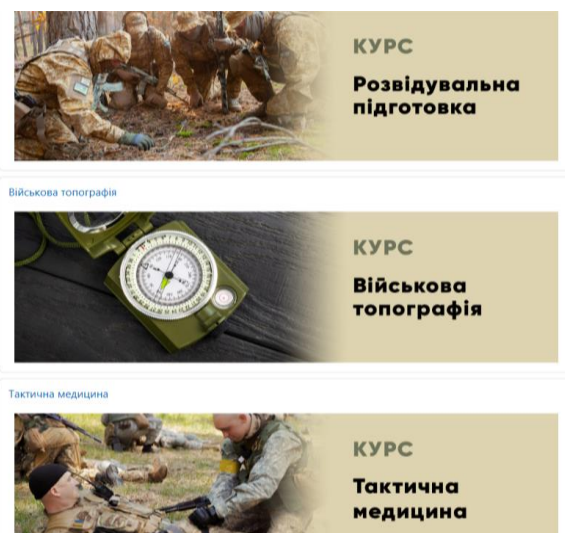
---

⁶ Ворона П. В. Методика «case study» у навчальному процесі вишів при підготовці фахівців з публічного управління. Збірник наукових праць, Витоки педагогічної майстерності, ПНПУ, випуск 17, 2017, с. 46–54.

⁷ Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. G7. URL: sprotyvg7.com.ua

Рис. 1. Вигляд навчального Курсу БЗВП на сайті «Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7»⁸

Рис. 2. Вигляд окремих навчальних Курсів на сайті «Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7»⁹

Для проведення навчання БЗВП у ЗВО, у порядку, визначеному законодавством у сфері освіти і статутом закладу освіти, утворюються відповідні структурні підрозділи, вони можуть бути створені за прикладом навчальних підрозділів НЦ ЗСУ. Утворення зазначених

⁸ Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7. URL: sprotvyg7.com.ua

⁹ Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7. URL: sprotvyg7.com.ua

структурних підрозділів та комплектування посад науково-педагогічних, педагогічних працівників здійснюється ЗВО з урахуванням чисельності здобувачів освіти, які залучаються до проходження курсу БЗВП, та навчального навантаження на одну ставку науково-педагогічного, педагогічного працівника, необхідного для її проведення.

На посади науково-педагогічних, педагогічних працівників для забезпечення проведення навчання БЗВП призначаються особи, які мають відповідний рівень вищої освіти згідно із законодавством у сфері освіти та спроможні за віком і станом здоров'я якісно проводити заняття, насамперед звільнені з військової служби, ветерани війни або ветерани військової служби, особливо ті, що мають військово-педагогічний досвід і проходили службу в НЦ.

Навчальний курс дистанційного навчання в Силах ТрО ЗСУ (*що абсолютно можливо і в ЗВО*) може реалізовуватися шляхом:

- застосування дистанційної форми як окремої форми навчання;
- використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання у різних формах;
  - використання первинної теоретичної частини навчання з вбудованою автоматичною функцією контролю засвоєння знань, як послідовності засвоєння матеріалу, так і якості засвоєння;
  - використання методичного та аналітичного матеріалу Курсів для підтримання необхідного рівня знань слухачами, що його завершили;
  - використання навчальних матеріалів для вирівнювання рівня знань та якості методики викладання в підрозділах, де проходять службу випускники Курсу та інші командири у роботі з особовим складом;
  - використання матеріалів Курсів у якості дидактичного навчального матеріалу для проведення навчальних занять у підрозділах з особовим складом. Вони як правило мають свій QR-код (к'юар-код), що полегшує їхнє використання у навчальному процесі (рис. 3-4).

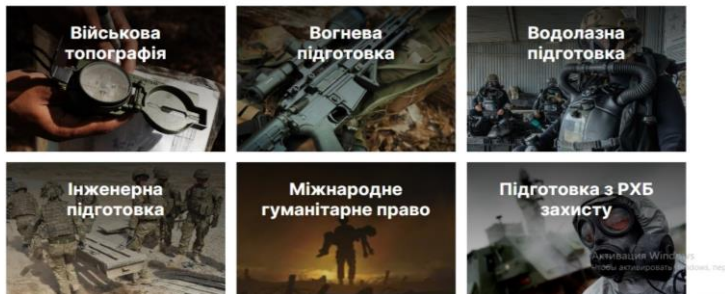
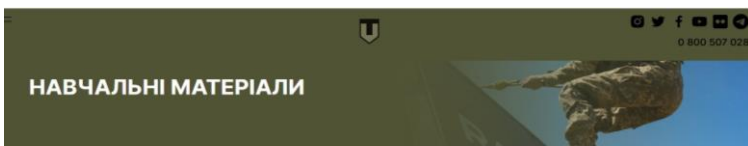

Рис. 3. Платформа тематичних навчальних матеріалів на сайті «Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7»¹⁰

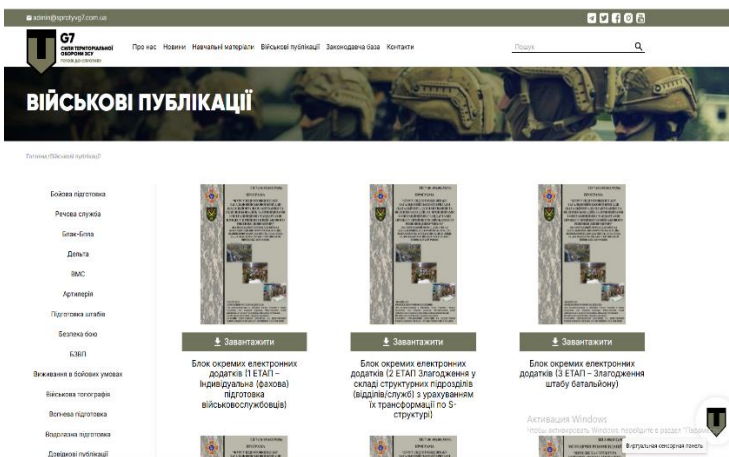

Рис. 4. Платформа військових публікацій (інтернет-бібліотека) на сайті «Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7»¹¹

У ЗВО в процесі підготовки до проведення БЗВП необхідно провести якомога швидше наступні дії:

¹⁰ Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7. URL: sprotyv7.com.ua

¹¹ Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. Г7. URL: sprotyv7.com.ua

1. Міністерство освіти і науки України має створити науково-методичну та правову основу проведення БЗВП на основі Постанови КМУ від 21 червня 2024 р. № 734 «Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських»¹².

2. Для проведення базової підготовки у ЗВО, у порядку, визначеному законодавством у сфері освіти і статутом закладу освіти, необхідно створити відповідні структурні підрозділи з проведення БЗВП.

3. Потрібно було вже подати чисельність здобувачів БЗВП у ЗВО до МОУ.

4. Відпрацювати з майбутніми викладачами програму БЗВП та створити навчально-методичну базу на її основі.

5. Сформувати викладацький склад відповідно до програми ГШ та вимог МОН та МОУ.

6. Заключити угоди щодо проведення практичних занять з полігонами та військовими частинами.

3. Аналіз змісту програми «Теоретичного курсу базової загальновійськової підготовки» для студентів

Базова загальновійськова підготовка (БЗВП) для студентів ЗВО передбачає 300 академічних годин . Програма складається з 2 компонентів: теоретичний курс (90 академічних годин) проводиться безпосередньо у ЗВО; практичний курс (210 академічних годин) реалізовуватиметься у спеціальних навчальних центрах ЗСУ. Теоретичний курс БЗВП може бути повністю викладений на дистанційній платформі для можливості самостійного опрацювання або ж доопрацювання навчального матеріалу як студентами так й інструкторами (рис. 1-4). По практичній підготовці теж можуть бути розміщені навчальні матеріали у вигляді відео сюжетів, які допоможуть студентам належно підготуватися до проведення практичних занять.

БЗВП включається до освітніх програм і навчальних планів ЗВО усіх форм власності та закладів освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, як окрема навчальна дисципліна і складається з теоретичної підготовки в обсязі трьох кредитів ЄКТС, яка проводиться в цих закладах освіти, та практичної підготовки в обсязі семи кредитів ЄКТС, яка проводиться у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах

---

¹² Постанова КМУ від 21 червня 2024 р. № 734 «Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#Text>.

закладів вищої освіти, навчальних частинах (центрах) Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Держспецтрансслужби (далі – навчальні військові частини) та закладах освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських. Практична підготовка може проводитися в регіональних (навчальних) центрах підготовки населення до національного спротиву та тренінгових центрів органів поліції.

Організація та забезпечення теоретичної підготовки базової підготовки покладається на МОН, інші державні органи та органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать ЗВО, заклади освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, та на приватні ЗВО.

Окрема дисципліна «Теоретична підготовка БЗВП» включається до навчальних планів ЗВО (табл. 1):

– для здобувачів вищої освіти на основі повної загальної середньої освіти – на другому році навчання;

– для здобувачів вищої освіти на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та освітнього ступеня молодшого бакалавра – на першому році навчання.

Під час організації БЗВП за сприяння і допомогою місцевих держадміністрацій (військових адміністрацій), органів місцевого самоврядування, громадських організацій та об'єднань, у тому числі громадських об'єднань ветеранів війни, можливо проведення додаткових занять з метою набуття навичок ведення вогню із стрілецької зброї на сертифікованих стрільбищах, у тирах та на інтерактивних тренажерах з дотриманням правил безпеки під час поводження із зброєю та боєприпасами. Проведення додаткових занять здійснюється за рахунок коштів вказаних органів, установ, організацій та об'єднань. Зазначена підготовка до загального розрахунку часу проведення БЗВП не зараховується (табл. 1).

У ході проведення національно-патріотичної підготовки викладачі на заняттях доводять аналіз викривлень висвітлення російськими політтехнологами та істориками історичного минулого росії та України, звертають увагу на маніпуляції російської пропаганди в інфопросторі (ІПСО), наводять приклади присвоєння росією собі здобутків української нації, звертає увагу, як відбувається інформаційна війна між росією і Україною, метою яких є дезорієнтація та створення умов для недовіри як один до одного, так і до державних інституцій.

Таблиця 1

Курс теоретичної підготовки. Розподіл часу

№ з/п	Теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
Курс теоретичної підготовки					
1.	Національно-патріотична підготовка	2	1		1
2.	Психологічна підготовка	6	2	2	2
3.	Розвідувальна підготовка	2	2		
4.	Зв'язок та комунікація	2	1	1	
5.	Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)	6	3	1	2
6.	Військова топографія	4	1	1	2
7.	Інженерна підготовка (мінна безпека)	6	4		2
8.	Статути Збройних Сил України	6	1		5
9.	Домедична допомога	8	6	1	1
10.	Тактична підготовка	14	8		6
11.	Вогнева підготовка	30	5	18	7
12.	Вживання	2	1		1
13.	Міжнародне гуманітарне право	2	1		1
	Всього:	90	36	24	30

Джерело ¹³.

Теоретична й практична підготовка базової підготовки завершується здійсненням підсумкового контролю, за результатами якого визначається готовність здобувача освіти до проходження військової служби за військово-обліковою спеціальністю. *Порядок здійснення підсумкового контролю здобувачів освіти визначається Генеральним штабом ЗСУ.* Громадяни України, які успішно завершили базову підготовку, складають Військову присягу. Здобувачі вищої освіти, які успішно завершили БЗВП, склали Військову присягу, отримують сертифікат про проходження базової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності встановленого зразка, що видається закладом освіти, в якому проводилася практична підготовка базової підготовки. Та все ж, основний акцент буде зроблено на практичних аспектах, зокрема тренуванні у використанні зброї, орієнтуванні на місцевості та забезпеченні власної безпеки в умовах бойових дій тощо. Практичні заняття проводитимуться з використанням стандартного стрілецького озброєння Збройних сил України. Зокрема це автомати, кулемети та гранатомети. Окремі навчання також включатимуть ознайомлення з військовою технікою залежно від доступності та профілю навчальних центрів.

У відповідності до вже діючої Програми БЗВП викладач має постійно проводити з студентами аналіз проведених дій.

Під час аналізу проведених дій (далі – АПД) (проведених заходів (предметів) базової загальновійськової підготовки з

¹³ Типова програма навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» (теоретична підготовка). Генеральний штаб ЗСУ. 2025 рік.

військовослужбовцями), керівник заняття (командир, викладач, інструктор) вказує ступінь досягнення мети та навчальних цілей, відмічає позитивні і негативні сторони, оцінює роботу кожного з тих, хто навчався, надає рекомендації, що необхідно удосконалити (покращити). Крім того, під час АПД доводяться найбільш повчальні приклади щодо: позитивних та негативних бойових зіткнень підрозділів (їх тактичних дій у складі бойової групи (двійки-трійки), відділення (взводу) тощо з досвіду російсько-Української війни 2014-2025 років (раніше АТО, ООС); демонструються нові тактичні дії, способи та прийоми застосування зразків стрілецької зброї, гранат тощо; особливості припасовування спорядження під час підготовки до виконання бойового завдання в різних видах бою (у складних умовах місцевості), а також забезпечення прихованого пересування на місцевості; особливості виявлення та усунення затримок під час стрільби; особливості контролю витраченого боєкомплекту до стрілецької зброї (гранат), доповіді про залишок командиру підрозділу та його поповнення; приклади прийняття нешаблонних рішень під час постановки бойових завдань до підрозділів (у складі бойової групи (двійки-трійки), відділення (взводу)).

ВИСНОВКИ

Програма БЗВП розроблена з урахуванням сучасних викликів та досвіду провідних європейських країн, зокрема Польщі, Фінляндії та країн Балтії. Вона спрямована на формування у молоді необхідних військових навичок та забезпечення готовності громадян до захисту держави. В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави, потрібні військові частини (підрозділи), які спроможні виконувати завдання із захисту держави в умовах негативного інформаційно – психологічного впливу противника.

БЗВП – це програма військової підготовки для студентів, що інтегрується в освітній процес закладів вищої освіти. Її мета – формування базових військових компетентностей у молоді, підвищення рівня національної безпеки та готовності громадян до захисту держави в умовах сучасних викликів.

Програма трансформує традиційне уявлення про військову підготовку, перетворюючи її на освітній інструмент особистісного та професійного розвитку молоді. Для її опанування студентам було б доцільно користуватися дистанційним контентом, що значно полегшить навчально-виховний процес.

Нині Українська держава як ніколи потребує захисників з високим рівнем підготовки, який закладається ще в школі на початковій підготовці – предмет «Захист України». Тому скрізь в процес підготовки майбутніх захисників держави у якості вчителя та викладача мають бути задіяні люди з військовим та бойовим досвідом. Нині ми, на жаль, зустрічаємо приклади, коли в школах предмет ведуть псевдофахівці, які

навіть не служили в лавах ЗСУ (не говорячи про участь в бойових діях), не мають педагогічної освіти і які просто переховуються за «бронєю» від призову. Такі «вчителі» не зможуть виховати патріотів і захисників бо самі такими не є. Органам публічної влади треба негайно виправляти такий стан і провести кадровий перегляд. До шкіл, ЗВО мають зайти ті ветерани, що пройшли війну і мають педагогічну освіту та досвід управління колективами. Навчальний предмет «Захист України» має стати однією з баз в освітньому закладі проведення національно-патріотичного виховання з використанням емоційного підходу до викладу матеріалу на основі прикладів героїзму та ратних звитяг українських військових в час російсько-української війни.

Запровадження БЗВП у ЗВО, використання дистанційного навчального контенту для її опанування сприятиме ефективності та якості навчального процесу, підготовці майбутніх захисників України, сприятиме роботі військових кафедр ЗВО.

АНОТАЦІЯ

Особливої актуальності в умовах російсько-української війни набувають системні та структурні зміни в організації й підходах підготовки населення до національного спротиву. З 1 вересня 2025 року запроваджується для студентів денної форми навчання закладів вищої освіти (ЗВО) навчальна дисципліна «Теоретичний курс «Базової загальновійськової підготовки»». Метою цієї підготовки є набуття студентами первинних знань, навичок і умінь, необхідних для виконання громадянського обов'язку по захисту України.

В розділі досліджено особливості організації та використання дистанційного контенту у процесу курсової підготовки в Силах територіальної оборони ЗСУ на перспективи використання їх досвіду в національних ЗВО. Авторами запропоновано використати досвід дистанційного навчання у ТрО на платформі «Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. G7». Проведено аналіз змісту програми «Теоретичного курсу базової загальновійськової підготовки» для студентів ЗВО. Запропоновано використовувати напрацювання досвіду ТрО з БЗВП для викладання у ЗВО та для підготовки педагогів-фахівців шкіл з «Захисту України».

Література

1. Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут. URL: <https://mitit.mil.gov.ua/institute>.
2. Ворона П. В. Методика «case study» у навчальному процесі вищих при підготовці фахівців з публічного управління. Збірник наукових праць, Витоки педагогічної майстерності, ПНПУ, випуск 17, 2017, с. 46–54.
3. Готові до спротиву. Сили територіальної оборони. G7. URL: sprotyvg7.com.ua.

4. Науковий центр дистанційного навчання Національного університету оборони України URL:<https://adl.nuou.org.ua/>.

5. Підручник рейнджера. «Не для слабких або легкодухих». SH 21-76 Армія США. Учбова бригада рейнджерів Піхотна школа Армії США Форт Беннінг, Джорджія.

6. Постанова КМУ від 21 червня 2024 р. № 734 «Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF#Text>.

7. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію. Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.

8. Програма «Базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів)». Головним управлінням доктрин та підготовки генерального штабу ЗСУ спільно з центром оперативних стандартів і методики підготовки ЗСУ. Червень 2023 рік.

9. Типова програма навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» (теоретична підготовка). Генеральний штаб ЗСУ. 2025 рік.

Information about the authors:

Vorona Petro Vasylovych,

Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Professor at the Department of Social Pedagogy
State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University»
3 Ivan Bank St., Poltava, 36003, Ukraine;
Participant of the Ukrainian-Russian War

Kononenko Mykhaylo Mykhaylovych,

Candidate of Science in Public Administration,
Chairman of the Poltava District Council,
Associate Professor at the Department of Public Service and
Management of State Institution
«Luhansk Taras Shevchenko National University»
3 Ivan Bank St., Poltava, 36003, Ukraine